

Verloren familie

Van Lisa Wingate verscheen eveneens
bij Ambo|Anthos uitgevers

Kinderen van de rivier

Meld je aan voor onze nieuwsbrief om op de hoogte te blijven van
de nieuwste boeken van Ambo|Anthos uitgevers via
www.amboanthos.nl/nieuwsbrief.

Lisa Wingate

Verloren familie

Vertaald door Ernst de Boer
en Ankie Klootwijk

Ambo|Anthos
Amsterdam

ISBN 978 90 263 5202 7

© 2020 by Wingate Media LLC

© 2020 Nederlandse vertaling Ambo|Anthos uitgevers,
Amsterdam en Ernst de Boer en Ankie Klootwijk

Oorspronkelijke titel *The Book of Lost Friends*

Oorspronkelijke uitgever Ballantine Books

Omslagontwerp bij Barbara

Omslagillustratie Lia G./Arcangel Images

Foto auteur © Wyatt McSpadden

Verspreiding voor België:

Veen Bosch & Keuning uitgevers nv, Antwerpen

Voor Gloria Close, omdat je families van nu helpt een veilig thuis te vinden.

Voor Andy en Diane, en voor de toegewijde hoeders van de Historic New Orleans Collection. Bedankt dat jullie de geschiedenis in stand houden.

Voor de verloren families, waar ook ter wereld. Dat jullie namen nooit onuitgesproken blijven en jullie verhalen voor altijd verteld blijven worden.

Proloog

Een lieveheersbeestje landt vederlicht op de vinger van de lerares, blijft daar roerloos zitten, als een levende edelsteen. Een robijn met stippen en pootjes. Voordat een lichte bries de bezoeker weer doet opvliegen, speelt er een kinderrijmpje door het hoofd van de lerares.

*Kevertje, kevertje, vlieg maar gauw heen,
Je huis staat in brand en je kroost is alleen.*

De woorden laten een duistere schaduw achter terwijl de lerares haar hand op de schouder van een leerling legt en de klamme warmte voelt onder de ruw geweven katoenen jurk van het meisje. De met de hand genaaide halslijn hangt scheef over haar gladde lichtbruine huid, omdat het kledingstuk haar eigenlijk iets te groot is. Een gezwollen litteken piept onder een losjes geknoopt manchet tevoorschijn. De lerares vraagt zich even af hoe dat daar gekomen is, maar staat zichzelf niet toe er verder over na te denken.

*Wat heeft het voor zin? denkt ze.
We hebben allemaal littekens.*

Ze kijkt om zich heen naar de geïmproviseerde ontmoetingsplaats onder de bomen, naar de ruwhouten bankjes met meisjes die op het punt staan vrouw te worden, en jongens die ernaar verlangen de mannen-

wereld te betreden. Voorovergebogen aan kromgetrokken tafels bezaaid met kroontjespennen, vloeiblokken en inktpotten lezen ze hun tekst, vormen de woorden met hun lippen, al hun aandacht gericht op de belangrijke taak die voor hen ligt.

Allemaal, behalve dit meisje.

‘Ben je er klaar voor?’ vraagt de lerares, en ze buigt haar hoofd over het werk van het meisje. ‘Heb je geoefend om het hardop voor te lezen?’

‘Ik kan het niet.’ Het meisje laat haar schouders hangen, zelf acht ze zich al verslagen. ‘Niet... niet met al die toekijkende mensen.’ Op haar jonge gezicht verschijnt een ongelukkige uitdrukking als ze haar ogen laat rusten op de toeschouwers die zich aan de rand van de openluchtklas hebben verzameld – mannen met geld in goed zittende kostuums en vrouwen in dure japonnen, die lichtjes geërgerd de middaghitte wegwuiven met strooibiljetten en papieren waaiers, restanten van de felle politieke speeches van die ochtend.

‘Je weet nooit wat je kunt tot je het probeert,’ geeft de lerares haar mee. Ach, de onzekerheid van het meisje komt haar zo vertrouwd voor. Nog niet zo heel lang geleden was de lerares zelf dit meisje. Onzeker, bevangen door angst. Verlamd, eigenlijk.

‘Ik kán het niet,’ kreunt het meisje en ze drukt haar handen tegen haar buik.

De lerares trekt haar hinderlijke rokken en petticoats op om te voorkomen dat die door het stof slepen en gaat op haar hurken zitten om de blik van het meisje te vangen. ‘Van wie moeten ze dit verhaal horen als het niet van jou komt – het verhaal van iemand die bij haar familie vandaan is gestolen? Die een advertentie schrijft waarin ze informatie vraagt over haar dierbaren en hoopt dat ze de vijftig cent bij elkaar kan sparen om het bericht in de *Southwestern* te kunnen plaatsen zodat het in alle omringende staten en territoriums wordt verspreid? Hoe kunnen die mensen anders de wanhopige behoefte begrijpen om het eindelijk te weten te komen: *Is mijn familie daar nog ergens?*’

Het meisje recht haar magere schouders, maar laat ze toch weer zak-

ken. ‘Het interesseert die mensen niks wat ik te zeggen heb. Het verandert toch niks.’

‘Misschien wel. Voor de belangrijkste dingen in het leven moet je risico’s nemen.’ De lerares begrijpt dat maar al te goed. Op een dag zal ook zij een soortgelijke reis moeten ondernemen, een reis die risico’s met zich meebrengt.

Maar vandaag staat alles in het teken van haar leerlingen en van de rubriek ‘Verloren familie’ in de *Southwestern Christian Advocate*, en alles waar die voor staat. ‘We moeten toch op zijn minst ons verhaal vertellen? De namen uitspreken? Weet je, er is een oud spreekwoord dat zegt: “We sterven als we onze laatste adem uitblazen. Maar we sterven voor de tweede keer als onze naam voor het laatst wordt uitgesproken.” Over die eerste keer hebben we niks te vertellen, maar die tweede keer kunnen we proberen zo lang mogelijk uit te stellen.’

‘Als u het zegt,’ zegt het meisje berustend en ze haalt even lichtjes adem. ‘Maar dan kan ik het beter meteen doen, anders durf ik niet meer. Mag ik dan als eerste voorlezen?’

De lerares knikt. ‘Als jij begint, weet ik zeker dat de anderen zullen volgen.’ Ze doet een stap achteruit en kijkt naar de rest van haar groep. Al die verhalen, denkt ze. Mensen die door een onmogelijke afstand van elkaar zijn gescheiden als gevolg van menselijk dwalen, van wreedheid. De verschrikkelijke kwelling van het niet-weten te moeten doorstaan.

En hoewel ze er liever niet aan denkt – daar zou ze alles voor geven – ziet ze in gedachten haar eigen litteken. Verborgen onder de huid, waar niemand het kan zien. Ze denkt aan haar eigen verloren liefde, ergens. Waar dan ook. Wie weet waar?

Een zacht geroezemoes van nauwelijks verhuuld ongeduld stijgt op uit het publiek als het meisje opstaat en ze bijna koninklijk tussen de bankjes door naar voren schrijdt. Het drukke gewapper met waaiers stopt en de snel heen en weer bewegende strooibiljetten vallen stil als ze zich omdraait om haar stuk voor te lezen, zonder naar links of rechts te kijken.

‘Ik...’ Haar stem stokt. Ze laat haar blik over de toeschouwers gaan,

knijpt haar handen dicht en doet ze weer open, en grijpt krampachtig de dikke plooien van haar blauw-witte katoenen jurk vast. De tijd lijkt te talmen, net als het lieveheersbeestje dat aarzelt of het zal landen of verder zal vliegen.

Uiteindelijk heft het meisje dapper en vastberaden haar kin. Haar stem reikt voorbij de leerlingen tot aan het publiek, en eist alle aandacht op als zij een naam uitspreekt van iemand die vandaag niet tot zwijgen zal worden gebracht. 'Ik ben Hannie Gossett.'

Verloren familie

Wij vragen onze abonnees geen geld voor het publiceren van deze brieven. Alle anderen betalen vijftig cent. Aan dominees wordt gevraagd deze oproepen vanaf de kansel voor te lezen en alle gevallen te melden waarin familieleden elkaar teruggevonden hebben dankzij deze brieven in de *Southwestern*.

Geachte redactie — ik wil navraag doen naar mijn familie. Mijn moeder heette Mittie. Ik ben de middelste van negen kinderen en heet Hannie Gossett. De andere kinderen heetten Hardy, Het, Pratt, Epheme, Addie, Easter, Ike en Rose, en zij waren alles wat mijn moeder had, tot ze van haar werden afgenomen. Mijn grootmoeder heette Caroline en mijn grootvader Pap Ollie. Mijn tante heette Jenny en ze was getrouwd met oom Clem, tot hij sneuvelde in de oorlog. Tante Jenny had vier dochters, Azelle, Louisa, Martha en Mary. Onze eerste eigenaar heette William Gossett van de Goswood Grove-plantage waar we zijn opgegroeid en hebben gewoond tot onze Marse het plan opvatte om ons

tijdens de oorlog van Louisiana naar Texas te vervoeren, en ons onder te brengen in Texas om daar een nieuwe plantage te beginnen. Op die tocht is een aantal mensen in onze groep gestolen door Jephtha Loach, een neef van Missus Gossett. Hij voerde ons vanaf de Old River Road ten zuiden van Baton Rouge, naar het noorden en westen dwars door Louisiana naar Texas. Mijn broers en zussen, nichtjes en tante werden verkocht en van ons weggehaald in Big Creek, Jatt, Winfield, Saline, Kimballs, Greenwood, Bethany, en als laatste in de stad Powell, in Texas, waar mijn moeder is meegenomen, waarna ik haar nooit meer heb gezien. Ik ben nu volwassen en ben de enige van ons allemaal die door mijn koper in Marshall, Texas, is afgewezen en is teruggegeven aan de Gossetts nadat duidelijk werd aan wie ik eigenlijk toebehoorde. Het gaat goed met me maar ik mis mijn moeder heel erg, en alle informatie over haar of mijn familieleden is zeer welkom.

Ik bid dat alle dominees en vrienden die deze oproep lezen gehoor zullen geven aan de wanhopige smeekbede van een gebroken hart en me een bericht zullen sturen, per adres Goswood Grove Store, Augustine, Louisiana. Alle informatie is welkom en wordt in dank aanvaard.

Hannie Gossett – Louisiana, 1875

De droom haalt me uit een rustige slaap, zoals hij al zo vaak heeft gedaan, veegt me op als stof. Weg zweef ik, tien jaar terug in het verleden, en ik verander van een bijna volwassen vrouw in een klein zesjarig meisje. Hoewel ik het niet wil, zie ik wat mijn kleinemeisjesogen toen zagen.

Glurend tussen de houten staken van de omheining door zie ik op de binnenplaats een groepje opkopers. Ik sta in koude winterse modder waar al eerder, vóór mijn eigen twee voeten, talloze andere voeten hebben gestaan. Grote voeten als die van mama, kleine voeten als die van mij en piepkleine voetjes als die van Mary Angel. Hielen en tenen die afdrukken in de natte aarde hebben achtergelaten.

Hoeveel anderen zijn hier voor mij geweest? vraag ik me af. Hoeveel anderen met bonkend hart en verkrampde spieren, die nergens heen konden vluchten?

Misschien wel honderd honderden. Twee keer zoveel hielen en tien keer zoveel tenen. Zo ver kan ik niet tellen. Nog maar een paar maanden geleden ben ik zes geworden. Het is nu februari, een woord dat ik niet goed kan uitspreken. Mijn mond trekt krom en maakt er *feb-wu-bwu-bwuari* van, als een blatend schaap. Mijn broers en zussen hebben me er altijd heel erg mee geplaagd, alle acht, zelfs de jongsten. Meestal waren we de hele tijd aan het ruziën als mama met de veldploeg aan het werk was of naar het spinhuis ging om wol te kaarden en de ruwe wol daarna te weven.

Dan stond onze uit ruwhouten planken opgetrokken hut te schudden en te trillen, tot een van ons uit het raam of door de deur naar buiten viel en begon te janken. Dan kwam Ol'Tati eraan, met het rottinkje in de hand, en zei: 'Ik geef je een pak op je donder met deze stok als je nou je kop niet houdt.' En dan deelde ze wat tikken op konten en benen uit, voor de grap, en klauterden wij over elkaar heen als een stel jonge geitjes die door het hek naar buiten schieten. We kropen onder de bedden en probeerden ons te verstoppen, terwijl onze ellebogen en knieën aan alle kanten naar buiten staken.

Dat kunnen we nu niet meer doen. Al mijn mama's kinderen zijn een voor een of met twee tegelijk weggehaald. Tante Jenny Angel en drie van haar vier meisjes, ook allemaal weg. Van de hand gedaan op net zulke binnenplaatsen als deze, van Zuid-Louisiana tot bijna in Texas. Ik moet hard mijn best doen om bij te houden waar we allemaal geweest zijn, ons aantal slinkt met de dag, terwijl we achter de wagen van Jep Loach aan sjokken en de volwassenen aan slavenkettingen om hun pols worden voortgetrokken en wij kinderen geen andere keus hebben dan achter hen aan te lopen.

Maar de nachten zijn het ergst. We hopen vurig dat Jep Loach snel in slaap valt van de whisky en de hele dag reizen. Want als hij dat niet doet, gebeuren die erge dingen – met mama en tante Jenny, en nu alleen met mama, want tante Jenny is verkocht. Alleen mama en ik zijn nog over. Wij tweeën en tante Jenny's baby, de kleine Mary Angel.

Telkens als ze de kans krijgt zegt mama de woorden in mijn oor – wie er van ons is weggevoerd, de namen van de kopers die hen van het veilingblok haalden en waar ze naartoe zijn gegaan. We beginnen met tante Jenny en haar drie oudste dochters. Dan volgen mijn broers en zussen, van de oudste naar de jongste: Hardy in Big Creek, aan een man genaamd LeBas uit Woodville. Het in Jatt meegenomen door een man genaamd Palmer uit Big Woods...

Prat, Epheme, Addie, Easter, Ike en Baby Rose, die uit mijn moeders armen is gerukt in het plaatsje Bethany. Baby Rose begon te huilen en

mama vocht en smeekte en zei: 'We moeten bij elkaar blijven. De baby is nog niet van de borst. De baby is nog niet...'

Ik schaam me er nu voor, maar ik klampte me aan mama's rokken vast en riep: 'Mama, nee! Mama, nee! Niet doen!' Mijn lichaam schokte en mijn gedachten sloegen op hol. Ik was bang dat ze mama ook mee zouden nemen en dat ik dan alleen zou achterblijven met m'n nichtje Mary Angel wanneer de wagen verder reed.

Jep Loach is van plan om ons allemaal te verkopen en de centen in zijn zak te steken, maar telkens verkoopt hij een of twee van ons tegelijk, zodat hij weer snel verder kan. Zegt dat zijn oom hem hier toestemming voor heeft gegeven, maar dat is niet waar. Old Marse en Old Missus wilden dat hij deed wat iedereen in Zuid-Louisiana doet sinds de kanonneerboten van de Yanks vanuit New Orleans over de rivier oprukken – hun slaven naar het westen overbrengen zodat de Federalen ons niet kunnen vrijmaken. Hen onderbrengen op het land van de Gossetts in Texas tot de oorlog achter de rug is. Daarom hebben ze ons met Jep Loach meege-stuurd, maar in plaats daarvan heeft hij ons gestolen.

'Marse Gossett komt ons halen zodra hij hoort dat Jep Loach hem heeft besodemieterd,' beloofde mama keer op keer. 'En dan maakt het niet meer uit of Jep een neef van de oude Missus is. Dan stuurt Marse Jep naar het leger om te vechten. De enige reden waarom Jep dat grijze uniform niet nu al draagt, is omdat Marse heeft betaald om hem uit het leger te houden. Dat is nu wel afgelopen, en dan zijn we allemaal voorgoed van Jep af. Wacht maar. En daarom zeggen we de namen op, zodat we weten waar we de verlorenen kunnen terugvinden als de oude Marse komt. Stop ze diep in je geheugen, zodat jij het kunt vertellen als jij als eerste gevonden wordt.'

Maar nu wordt die hoop net zo flinterdun als het winterse licht dat door de dennenbossen van Oost-Texas filtert, terwijl ik gehurkt in dat houten hok op de binnenplaats van de handelaars zit. Alleen mama en ik en Mary Angel zitten hier, en een van ons wordt vandaag verkocht. In ieder geval eentje. Nog meer geld in zijn zakken, en degene die niet ver-

kocht wordt sjokt verder achter Jep Loach' wagen aan. Hij zet het meteen op een zuipen, blij dat hij er weer mee weg is gekomen, met stelen van zijn eigen familie. Al die lui van de oude Missus – de hele familie Loach – zijn rotte appels, maar Jep is de rotste, net zo erg als Old Missus zelf. Zij is de duivel en hij ook.

‘Kom daar es vandaan, Hannie,’ zegt mama tegen me. ‘Kom es dicht bij me staan.’

Plotseling gaat de deur open en een man grijpt Mary Angels armpje, en mama klampt zich aan haar vast, haar tranen veroorzaken een stortvloed als ze de knecht van de handelaar, die zo groot is als een berg en zo donker als de ogen van een hert, toefluistert: ‘We zijn niet van hem. We zijn gestolen van Old Marse William Gossett van de Goswood Grove-plantage, daar bij de River Road ten zuiden van Baton Rouge. We zijn meege-nomen. We zijn... we...’

Ze laat zich op haar knieën vallen en vouwt zich over Mary Angel heen alsof ze dat kleine meisje in zich op zou willen nemen als ze dat kon. ‘Asjeblijft, asjeblijft! M'n zus Jenny is al door deze man verkocht. En al haar kinderen op dit kleintje na, en ook al mijn kinderen op mijn Hannie na. Verkoop ons met z'n drieën tegelijk. Zeg tegen je meester dat deze baby ziek is. Zeg dat we samen moeten worden verkocht. Alle drie in één keer. Heb genade. Asjeblijft! Zeg tegen je meester dat we gestolen zijn van meester William Gossett van Goswood Grove, daar bij de River Road. We zijn gestolen goed. We zijn gestólen.’

De man gromt iets op een vermoeide toon alsof hij dit al vaker heeft gehoord. ‘Kan ik niks aan doen. Kan niemand wat aan doen. Je maakt het alleen maar moeilijker voor 't kind. Alleen maar moeilijker. Vandaag moeten d'r twee weg. Los van elkaar. Een tegelijk.’

‘Nee.’ Mama doet haar ogen stijf dicht en dan weer open. Ze kijkt op naar de man, hoest woorden en tranen en speeksel op en zegt: ‘Zeg het tegen mijn meester William Gossett – als hij ons hier komt zoeken – zeg dan in ieder geval waar we heen zijn gebracht. Noem de naam van degene die ons meeneemt en waar die naartoe gaat. Old Marse Gossett zal ons

weer weten te vinden, ons naar Texas brengen en ons daar allemaal samen onderbrengen.'

De man geeft geen antwoord en mama draait zich om naar Mary Angel en haalt een zakje van bruine, ruw geweven wollen stof tevoorschijn. Ze heeft de stof van de zoom van tante Jenny Angels zware winteronderrok geknipt toen we naast de wagen in de openlucht moesten slapen. Mama en tante Jenny Angel hebben met de hand vijftien kleine zakjes genaaid die ze dichtbonden met jute touwtjes die ze uit de wagen hadden gepikt.

In elk zakje stopten ze drie blauwe glazen kralen van het kralensnoer dat grootmoeder altijd bij zich droeg. Die kralen waren haar kostbaarste bezit, die kwamen helemaal uit Afrika. *Daar zijn mijn grootmoeder en mijn grootvader gevangengenomen.* Op winterse avonden vertelde ze ons dat verhaal bij het licht van de vetkaars, als we met z'n allen rond haar schoot stonden in die ring van licht. Dan vertelde ze over Afrika, waar onze mensen vroeger woonden. Waar ze koninginnen en prinsen waren.

'Blauw betekent dat we allemaal de ware weg bewandelen. Dat de familie trouw blijft aan elkaar, altijd en eeuwig,' zei ze vaak, en dan kneep ze haar ogen samen, haalde het kralensnoer tevoorschijn en liet het ons aan elkaar doorgeven, het gewicht ervan in onze handen voelen. Zodat we ons een piepklein beetje verbonden voelden met die verre plek... en begrepen waar dat blauw voor stond.

Nu ligt er een zakje met drie kralen klaar voor mijn kleine nichtje.

Mama pakt Mary Angels kin stevig vast. 'Dit is een belofte.' Mama stopt dat zakje in Mary Angels jurk en bindt het koordje om haar nek. 'Houd dit dicht bij je, snoetje. Houd het altijd bij je, wat er ook gebeurt. Dit is het teken van jouw familie. We zullen elkaar weer terugzien in dit leven, hoelang het ook gaat duren – zo zal ieder van ons de ander herkennen. Ook al gaan er heel veel jaren voorbij en ben je al groot, we weten door de kralen nog steeds wie je bent. Luister naar me. Hoor je wat tante Mittie zegt?' Ze maakt een beweging met haar handen. Een naald en een draad. Kralen aan een ketting. 'Ooit rijgen we deze kralen weer aan een ketting, wij allemaal. In deze wereld, als God het wil, of in de volgende.'

Kleine Mary Angel knikt niet, knippert niet met haar ogen en zwijgt. Anders kletst ze je de oren van het hoofd, maar nu niet. Een grote traan rolt over haar bruine wang als de man haar de deur uit draagt, met haar armen en benen zo stijf als een houten pop.

Dan verspringt de tijd. Ik weet niet hoe, maar ik sta weer bij de omheining en gluur tussen de staken door terwijl Mary Angel naar de andere kant van de binnenplaats wordt gebracht. Haar bruine schoentjes bungelen aan haar voetjes, dezelfde enkellaarsjes die we krap twee maanden geleden allemaal als kerstcadeau gekregen hebben, speciaal op Goswood voor ons gemaakt door oom Ira, die de leerwerkplaats beheerde en het paardentuig repareerde en al die nieuwe kerstschoenen had genaaid.

Ik denk aan hem en aan thuis terwijl ik naar Mary Angels schoentjes op het veilingblok kijk. Een koude wind glijdt langs haar magere beentjes als haar jurkje wordt opgetild en de man zegt dat ze goede, rechte knieën heeft. Mama huilt alleen maar. Maar iemand moet luisteren om te horen wie Mary Angel meeneemt. Iemand moet haar aan de lijst toevoegen.

Dus doe ik het.

Het lijkt alsof er maar een minuut voorbij is gegaan als een grote hand mijn arm grijpt en ik over de grond word gesleept. Mijn schouder schiet met een knappend geluid uit de kom. De hielen van mijn kerstschoenen maken een groef in de modder als twee ploegscharen.

‘Nee! Mama! Help me!’ Het bloed raast door mijn lijf. Ik vecht en krijs, pak mama’s arm vast en zij pakt de mijne.

Laat me niet los, zeggen mijn ogen tegen haar. Plotseling begrijp ik de woorden van de grote man en waarom mama daarna ineenzakke. *Vandaag moeten er twee weg. Los van elkaar. Een tegelijk.*

Dit is de dag waarop het allerergste gebeurt. De laatste dag voor mij en mama. Twee worden er hier verkocht en eentje gaat met Jep Loach mee om in de volgende plaats verkocht te worden. Mijn maaginhoud komt omhoog en brandt in mijn keel, maar er valt niets te kokhalzen. Ik laat plas langs mijn benen lopen en het loopt in mijn schoen en sijpelt dan in de aarde.

‘Asjebliedt! Asjebliedt! Wij tweeën, samen,’ smeekt mama.

De man geeft haar een harde schop en onze handen worden uit elkaar gerukt. Mama slaat met haar hoofd tegen de planken aan en ze zakt op de kleine afdrucken van al die andere voeten in elkaar, haar gezicht glad en rustig alsof ze in slaap is gevallen. Een klein, bruin zakje bungelt aan haar vingers. Drie blauwe kralen vallen eruit en rollen over de grond.

‘Als je me last bezorgt, dan schiet ik haar ter plekke dood.’ De stem rent met spinnenpoten over me heen. Ik ben niet vastgepakt door de knecht van de handelaar. Maar door Jep Loach. Ik word niet naar het veilingblok gedragen. Ik word naar de duivelswagen gebracht. Ik ben degene die hij in de volgende plaats wil verkopen.

Ik ruk me los, probeer naar mama terug te rennen, maar mijn knieën worden slap als nat gras. Ik struikel en strek mijn vingers uit naar de kralen, naar mijn moeder.

‘Mama! Mama!’ Ik krijs en krijs en krijs...

Het is mijn eigen stem die me wakker maakt uit de droom over die verschrikkelijke dag, zoals altijd. Ik hoor het gekrijs, voel de rauwheid ervan in mijn keel. Ik kom bij, probeer Jep Loach’ grote handen van me af te slaan en schreeuw om de moeder die ik nu al in geen twaalf jaar gezien heb, sinds ik een kind van zes was.

‘Mama! Mama! Mama!’ Het woord stroomt nog drie keer over mijn lippen, draagt ver over de nachtsille velden van Goswood Grove voordat ik mijn mond stijf dichtdoe en over mijn schouder naar de pachtershut kijk die ik met de anderen deel, in de hoop dat ze me niet hebben gehoord. Het heeft geen nut om iedereen wakker te maken met mijn slaapwandelen. We hebben een zware werkdag voor de boeg, Ol’Tati en ik, en de andere overgebleven loslopertjes die ze al die jaren heeft grootgebracht sinds de oorlog voorbij is en wij geen papa’s en mama’s hadden die ons kwamen halen.

Van al mijn broers en zussen, van mijn hele familie die door Jep Loach is gestolen, ben ik de enige die aan Marse Gossett is teruggegeven, en dat

kwam door puur geluk toen de mensen op de volgende veiling doorkregen dat ik gestolen goed was en de sheriff erbij riepen, die me vasthield tot Marse me kon komen halen. En vanwege de oorlog, en omdat de mensen alle kanten op vluchtten om die te ontlopen en wij ons amper in leven konden houden in het woeste, onherbergzame Texas, was er geen sprake van dat we terug konden gaan om op zoek te gaan naar de rest van de familie. Ik was een kind zonder familie toen de Yankees uiteindelijk in ons opvangkamp in Texas arriveerden en de Gossetts dwongen om het vrijheidsdocument hardop voor te lezen en te zeggen dat de oorlog voorbij was, zelfs in Texas. Slaven konden nu gaan en staan waar ze wilden.

Old Missus waarschuwde ons allemaal dat we niet ver zouden komen voor we stierven van de honger of vermoord werden door struikrovers of gescalpeerd werden door indianen, en ze hoopte dat dat zou gebeuren als we zo ondankbaar en dom zouden zijn om toch weg te gaan. Nu de oorlog voorbij was, hoefden we niet meer als vluchteling in Texas te blijven en konden we het beste mee teruggaan naar Louisiana met haar en Marse Gossett – die we nu Mister moesten noemen, niet langer Marse, zodat we ons niet de woede van de Yankees op de hals haalden, die daar voorlopig nog wel als luizen zouden blijven rondkruipen. Thuis in Goswood Grove waren we in ieder geval veilig bij Old Mister en Missus, die ons te eten gaven en ons kleren gaven om onze deerniswekkende lijven mee te bedekken.

‘Luister, jullie jonge kinderen hebben geen keus,’ zei ze tegen degenen onder ons die geen familie meer hadden. ‘Wij nemen jullie onder onze hoede en natuurlijk brengen we jullie van deze godvergeten Texaanse wildernis terug naar Goswood Grove, waar je blijft tot je volwassen bent of tot een van je ouders je komt halen.’

Ook al had ik de pest aan Old Missus en moest ik in het grote huis werken als oppas en speeltje van de kleine Missy Lavinia, die op zichzelf al een bezoeking was, toch bleef ik vertrouwen op de belofte die mama me twee jaar eerder op het veilingplein had gedaan. Dat ze me zou komen halen zodra ze kon. Ze zou ons allemaal weten te vinden en dan zouden we oma's kralen weer aan een snoer rijgen.

En daarom was ik volgzzaam, maar tegelijkertijd rusteloos en vervuld van hoop. Dat rusteloze in mij maakte dat ik 's nachts liep te slaapwandelen, dat ik afschuwelijke dromen over Jep Loach had en zag hoe mijn familie van me gestolen werd en mama languit op de grond lag in het hok van de slavenhandelaar. Dood, voor zover ik toen wist.

Voor zover ik nu nog steeds weet.

Ik kijk omlaag en zie dat ik weer heb lopen slaapwandelen. Ik sta boven op de oude, omgehakte stronk van de pecanboom. Voor mij strekt zich een veld frisse, luchtige aarde uit, de nog maar kortgeleden geplante gewassen zijn nog te sprieterig en te dun om de aarde te bedekken. In het maanlicht lijken de voren op lange linten, waardoor het veld een gigantisch weefgetouw wordt waarvan de scheringdraden strakgespannen staan en wachten tot de weefster de schietspoel heen en weer, heen en weer laat glijden, stoffen weeft zoals de slavinnen voor de oorlog deden. De spinhuizen staan nu leeg sinds je in de winkels goedkope, kant-en-klare katoen kunt kopen uit de fabrieken in het noorden. Maar vroeger, toen ik nog klein was, moesten we katoen en wol kaarden. 's Avonds moest je, nadat je doodmoe van het veld naar huis was gesjokt, een streng wol of katoen spinnen. Dat was mama's leven op Goswood Grove. Ze moest wel, anders kreeg ze het met de Old Missus aan de stok.

Op deze boomstronk – precies dezelfde – stond de slavendrijver te kijken hoe de ploegen het veld bewerkten, z'n zweep van koeienhuid bungelend langs zijn zij als een slang die elk moment kon aanvallen om de katoenplukkers in het gareel te houden. Als iemand even treuzelde, een minuutje rust probeerde te nemen, had de slavendrijver dat meteen in de gaten. Als Old Marse Gossett thuis was kregen ze slechts een paar tikken met de zweep. Maar als Marse Gossett in New Orleans was, waar zijn andere gezin zat, wat iedereen wist maar waar niemand over praatte, dan moest je oppassen. Dan kreeg je d'r flink van langs met de zweep omdat Old Missus dan de baas was. Missus vond het maar niks dat haar echtgenoot daar in New Orleans een *plaçage*-vrouw en een lichtbruin kind had. In wijken als Faubourg Marigny en Tremé – daar hadden de rijke planters

hun minnaressen en kinderen zitten. Elegante meisjes, vrouwen met een kwart of een achtste zwart bloed. Sierlijk gebouwde vrouwen met een olijfkleurige huid die in chique huizen woonden, en slaven tot hun beschikking hadden.

Dat soort dingen is de laatste jaren verdwenen sinds de oorlog van Mr Lincoln voorbij is. De slavendrijver en zijn zweep, mama en de veldploegen die van zonsopgang tot zonsondergang werkten, voetboeien, en openbare veilingen zoals die waarop mijn familie werd weggevoerd – dat zijn allemaal dingen die ik me nog maar al te goed herinner.

Soms als ik wakker word denk ik dat ik me mijn familie maar heb ingebeeld, dat ze niet echt hebben bestaan. Maar dan raak ik de drie glazen kralen om mijn hals aan en zeg ik hun namen een voor een op. Hardy bij Big Creek naar een man uit Woodville gegaan, Het bij Att...

Tot ik bij Baby Rose en Mary Angel ben. En mama.

Het was echt. Wij waren echt. Een familie.

Ik kijk in de verte, zwalk tussen een zesjarig lichaam en een volwassen lichaam dat al achttien jaar is, maar er niet echt anders uitziet. Nog steeds mager alsof ik van luciferhoutjes ben gemaakt.

Mama zei altijd: ‘Hannie, als jij achter de bezemsteel gaat staan, kan ik je niet eens zien.’ Dan glimlachte ze en raakte mijn gezicht even aan en fluisterde: ‘Maar je bent een mooi kind. Altijd een knap meisje geweest.’ Ik hoor het alsof ze hier naast me staat, met een mand van wit eikenhout aan haar arm, op weg naar het groentetuintje achter onze hut, die helemaal aan het einde van de voormalige slavenverblijven stond.

Net zo snel als ik haar voel, is ze weer verdwenen.

‘Waarom ben je niet gekomen?’ Mijn woorden hangen in de nachtelijke lucht. ‘Waarom ben je je kind niet komen halen? Je bent nooit gekomen.’ Ik laat me op de stronk zakken en kijk naar de bomen langs de weg. Hun dikke stammen gaan verborgen achter flarden maanlicht en mist.

Ik geloof dat ik daar iets zie. Een spook, zou kunnen. Er liggen hier onder de aarde van Goswood te veel mensen begraven, zegt Ol’Tati als ze ons ’s avonds verhalen vertelt in de hut. Er is hier te veel bloed en lijden